Language and Literacy

ভাষা আৰু সাক্ষৰতা

TESS India

Storytelling

গল্প কথন

Teacher Education through School-based Support in India

www.TESS-India.edu.in

অনুবাদ আৰু অভিযোজন ঃ ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম

BY SA

http://creativecommons.org/licenses/

The Open University

UKaid from the British people

TESS-India (Teacher Education through School-based Support) aims to improve the classroom practices of elementary and secondary teachers in India through the provision of Open Educational Resources (OERs) to support teachers in developing student-centred, participatory approaches. The TESS-India OERs provide teachers with a companion to the school textbook. They offer activities for teachers to try out in their classrooms with their students, together with case studies showing how other teachers have taught the topic and linked resources to support teachers in developing their lesson plans and subject knowledge.

TESS-India OERs have been collaboratively written by Indian and international authors to address Indian curriculum and contexts and are available for online and print use (http://www.tess-india.edu.in/). The OERs are available in several versions, appropriate for each participating Indian state and users are invited to adapt and localise the OERs further to meet local needs and contexts.

TESS-India is led by The Open University UK and funded by the UK government.

Video resources

Some of the activities in this unit are accompanied by the following icon: . This indicates that you will find it helpful to view the TESS-India video resources for the specified pedagogic theme.

The TESS-India video resources illustrate key pedagogic techniques in a range of classroom contexts in India. We hope they will inspire you to experiment with similar practices. They are intended to complement and enhance your experience of working through the text-based units, but are not integral to them should you be unable to access them.

TESS-India video resources may be viewed online or downloaded from the TESS-India website, http://www.tess-india.edu.in/). Alternatively, you may have access to these videos on a CD or memory card.

Version 2.0 LL05v1
Assam

Except for third party materials and otherwise stated, this content is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike licence: http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/

TESS-India is led by The Open University UK and funded by UK aid from the UK government

এই গোটটো কিহৰ বিষয়ে (What this unit is about)

এই গোটটোৱে শ্ৰেণীকোঠাত গল্প কোৱাৰ বিভিন্ন ধৰণ আয়ত্ত কৰা আৰু ভাষাৰ বিকাশত ইয়াৰ অৰিহণাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে গল্প কথনৰ পৰিকল্পনা আৰু ইয়াৰ মূল্যায়ন কেনেকৈ কৰিব এই গোটটোৱে দেখুৱাইছে লগতে ই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নিজে গল্প সংগ্ৰহ কৰা আৰু কোৱাৰ ক্ষেত্ৰত অনুপ্ৰেৰণা যোগাবলৈ বিভিন্ন উপায় আপোনাক পৰামৰ্শ হিচাপে আগবঢ়াইছে। সুন্দৰকৈ কোৱা এটা গল্প হৈছে এক অভিজ্ঞতা যাক আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বহুদিনলৈ মনত ৰাখিব।

এই গোটটোৰ পৰা কি শিকিব পাৰিব (What you can learn in this unit)

- গল্প কোৱাৰ বাবে বিভিন্ন কৌশল
- কেনেকৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে গল্প কোৱাৰ সময় পৰিকল্পনা আৰু মূল্যায়ন কৰিব লাগে
- গল্প কোৱাৰ বাবে কেনেকৈ সমূহীয়া সম্পদৰাজিৰ সহায় ল'ব পাৰি

এই পদ্ধতিটো কিয় গুৰুত্বপূৰ্ণ (Why this approach is important)

গল্প কথন ডাঙৰকৈ পঢ়াতকৈ পৃথক কাৰণ ইয়াত কোনো পাঠৰ সহায় নোলোৱাকৈ স্মৃতিৰ সহায়ত কৈ যোৱা হয়। সেয়ে গল্প কথনৰ বাবে একমাত্ৰ সমল হৈছে কণ্ঠতাজন।

গল্পই মানুহৰ জীৱন অৰ্থপূৰ্ণ কৰি তোলাত সহায় কৰে। এটা প্ৰজন্মৰ পৰা আন এটা প্ৰজন্মলৈ গতি কৰা বহুতো পৰম্পৰাগত গল্পই সমাজ আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লগত জড়িত নিয়ম আৰু মূল্যবোধৰ ব্যাখ্যা আগবঢ়োৱাত সহায় কৰে। বিভিন্ন ভাষা আৰু সংস্কৃতিৰ সৈতে ভাৰতবৰ্ষৰ বিবিধ মৌখিক সাধুকথাৰ ক্ষেত্ৰখন বিশেষভাৱে ধনী।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ ভাষাৰ কৌশল বিকাশ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গল্প কোৱাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা আছে। ই কেৱল স্মৰণীয়ভাৱে বোধ আৰু জ্ঞান প্ৰদান নকৰে, লগতে শিশুৰ কল্পনা শক্তিৰ বিকাশ ঘটোৱাতো সহায় কৰে। যিহেতু মনৰ ভাবসমূহ বিভিন্ন সময়, ঠাই আৰু সঁচা আৰু কল্পিত চৰিত্ৰৰ মাজেৰে প্ৰকাশিত হয়।

১) গল্প কথন কাৰ্য কিয় ব্যৱহাৰ কৰা উচিত ? (1 Why use storytelling?)

শ্ৰেণীকোঠাত গল্প এক শক্তিশালী মাধ্যম। গল্প ধেমেলীয়া, প্ৰেৰণাদায়ক আৰু প্ৰত্যাহ্বানমূলক হ'ব পাৰে। গল্পই শ্ৰোতাসকলক তেওঁলোকৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ পৰা এক কল্পনা ৰাজ্যলৈ লৈ যাব পাৰে। গল্পই নতুন বিষয়ৰ প্ৰতি চিন্তাৰ উদ্ৰেগ ঘটাব পাৰে, বিভিন্ন সমস্যা আৰু অনুভৱসমূহ কাল্পনিক আৰু ভাবুকিবিহীনভাৱে বিচাৰ কৰাত মানুহক সহায় কৰে।

বিভিন্ন বিষয় আৰু ঘটনাৰ সৈতে পৰিচিত কৰি দিবলৈ গণিত আৰু বিজ্ঞানকো সামৰি পাঠ্যক্ৰমৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত গল্প কোৱা কাৰ্য ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

চিন্তন (Pause for thought)

আপোনাৰ শিশুকালৰ কথা ভাবক।

- আপোনাক কোনোবাই গল্প কোৱা আপোনাৰ মনত পৰেনে? কোনে কৈছিল ঃ আপোনাৰ দেউতা, মা, আইতা, ককাদেউতা বা সহোদৰ? আপুনি তাৰে কোনো এটা গল্প মনত পেলাব পাৰিছেনে? কি কাৰণে সেই গল্পবোৰ আপোনাৰ বাবে অসাধাৰণ/স্বকীয়/অনন্য/অতুলনীয়?
- আপুনি শেষবাৰৰ বাবে কেতিয়া আনক এটা গল্প কৈছিল? এই গল্পটো আপোনাৰ অভিজ্ঞতাৰ বিষয়ে আছিলনে নাইবা এক কাল্পনিক কাহিনী আছিল?

গল্পই আমাৰ জীৱনত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে আৰু লগতে পাঠদানৰ এক মূল্যৱান সমল হ'ব পাৰে। এই বিষয়ে ঘটনা অধ্যয়ন ১ ত আপুনি পঢ়িবলৈ পাব।

ঘটনা অধ্যয়ন ১ ঃ গল্প কথনৰ বাবে প্ৰস্তুতি (Case Study 1: Preparing for storytelling)

কমল সিন্‌হা গুৱাহাটীৰ এখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ এজন শিক্ষক। ইয়াত তেওঁ কেনেকৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক গল্প কোৱাত জড়িত কৰিছে তাৰ বৰ্ণনা দিছে।

যেতিয়া মই সৰু আছিলোঁ তেতিয়া মোৰ আইতাই মোক প্ৰতি সন্ধিয়া গল্প কৈ শুনাইছিল। মই গল্পবোৰ শুনি মোহিত হৈছিলোঁ। এতিয়া মই মোৰ আইতাই ব্যৱহাৰ কৰা কিছুমান কৌশল ব্যৱহাৰ কৰি সেই গল্পবোৰৰ মাজৰ পৰা কেইটামান গল্প মোৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক কওঁ।

বিদ্যালয়ত মই প্ৰথমৰ পৰা তৃতীয় শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক শিকাওঁ। মই প্ৰত্যেক সপ্তাহত কোৱা গল্পবোৰ শুনি তেওঁলোকে ভাল পায়। কিছুমান শিক্ষকে স্মৃতিৰ পৰা জুকিয়াই গল্প ক'বলৈ টান পায় আৰু কিতাপৰ পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক পঢ়ি শুনাবলৈ ভাল পায়। সম্ভৱত তেওঁলোকে তেনেকৈয়ে নিৰাপদ অনুভৱ কৰে। গল্প কোৱাৰ বাবে অনুশীলন আৰু আত্মবিশ্বাসৰ প্ৰয়োজন। কিন্তু ই যথেষ্ট প্ৰচেষ্টাযোগ্য।

এটা নতুন গল্পৰ সহায়ত মই মোৰ ছোৱালীৰ বা কাল্পনিক শ্ৰোতাৰ আগত কৈ আগতীয়াকৈ গল্প কোৱাৰ প্ৰস্তুতি কৰোঁ। গল্পটোৰ মূল কথাৰ বাবে মই স্বাভাৱিক বৰ্ণনাকাৰীৰ মাত ব্যৱহাৰ কৰো কিন্তু ভিন্নতাৰ বাবে মই চৰিত্ৰসমূহক ভিন ভিন মাত প্ৰদান কৰোঁ। বিভিন্নধৰণৰ অনুভৱ যেনে- দুখ বা আশ্চৰ্য্য ব্যক্ত কৰিবৰ বাবে মই বিভিন্ন মুখৰ অভিব্যক্তি ব্যৱহাৰ কৰোঁ আৰু বেলেগ বেলেগ ভাৱ-ভংগীৰ বাবে হাত ব্যৱহাৰ কৰোঁ।

গল্প কোৱাৰ সময়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক নিৰীক্ষণ কৰি তেওঁলোকে বুজি পাইছেনে নাই আৰু আগ্ৰহী হয়নে নহয় সেয়া মই ক'ব পাৰোঁ।

চিন্তন (Pause for thought)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক গল্পত জড়িত ৰাখিবলৈ কমল সিন্‌হাই কি কৌশল ব্যৱহাৰ কৰে?

আপোনাৰ ধাৰণা সমূহ আমাৰ সৈতে ৰিজাই চাওক।

- তেওঁ নিজৰ মাতটো বেলেগ বেলেগ ধৰণে ব্যৱহাৰ কৰে
- তেওঁ মুখেৰে অভিব্যক্তি প্ৰকাশ কৰে আৰু হাতেৰে অংগ-ভংগী কৰে
- তেওঁ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া লক্ষ্য কৰে

এতিয়া সমল ১ ত গল্প কথন, গীত, অভিনয় আৰু নাটক (Storytelling, songs, role play and drama) পঢ়ক।

ভি.ডি.অ' ঃ গল্প কথন, গীত, অভিনয় আৰু নাটক (Video: Storytelling, songs, role play and drama)

২) শ্ৰেণীকোঠাত গল্পৰ ব্যৱহাৰ (2 Using stories in the classroom)

গল্প শুনাৰ যোগেদি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল নতুন, শব্দ, খণ্ডবাক্য আৰু ভাষাৰ গঠনৰ সৈতে পৰিচিত হয়। ইয়াৰ ফলত তেওঁলোকৰ কথা আদান-প্ৰদানৰ দক্ষতা আৰু লিখন কৌশলৰ বিকাশ হয়। যেতিয়া আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে গল্প শুনে আৰু তেওঁলোকে নিজে গল্প কোৱাৰ সুযোগ পায়, তেওঁলোকৰ ভাষাৰ কৌশল উন্নত হয়।

চিত্ৰ ১ ঃ শ্ৰেণীকোঠাত গল্পৰ ব্যৱহাৰ

ত্ৰি য়া-কলাপ ১ ঃ তিনিটা গল্প (Activity 1: Three stories)

সমল ২ ত থকা তিনিটা গল্প পঢ়ক 'The wide mouthed Frog', 'An Old Tiger' আৰু 'a Greedy Traveller', 'A Tale from Persia'। প্ৰতিটো গল্পৰে এটা বেলেগধৰণৰ গল্পৰ লগত মিল আছে।

ইয়াত তিনিটা বৰ্ণনা উল্লেখ কৰা হ'ল। আপুনি প্ৰতিটোৰ লগত সঠিক গল্পটো মিলাব পাৰিবনে?

- এটা গল্প পুনৰাবৃত্তি হৈ থকা আৰু ধেমেলীয়া। ই বিশেষকৈ ভাষা আৰু সাহিত্যৰ বিকাশৰ বাবে উপযোগী। ই কওঁতাই ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা অংগ-ভংগীৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰে য'ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে খণ্ডবাক্যৰ পুনৰাবৃত্তিৰ জৰিয়তে আৰু মুকাভিনয় কৰি সংযুক্ত হ'ব পাৰে।
- এটা গল্প শক্তিশালী নৈতিক বাৰ্তা থকা এক পৰম্পৰাগত সাধুকথা।
- আন এটা গল্পত পৰম্পৰাগত সাধুকথা যি গাণিতিক ধাৰণা, যেনে - যোগ আৰু হৰণ আৰু যুগ্ম, অযুগ্ম সংখ্যাৰ বিষয়ে অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছে।

গল্পসমূহৰ পৰা এটা বা অধিক নিৰ্বাচন কৰি লওক। আপোনাৰ সহকৰ্মী বা পৰিয়ালৰ আগত ডাঙৰকৈ পঢ়ি অনুশীলন কৰক। তাৰপাছত পাঠৰ সহায় নোলোৱাকৈ গল্পটো নিজৰ ভাষাত কোৱাৰ চেষ্টা কৰক। গল্পটোৰ কোনো অংশ সলনি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত মুকলি অনুভৱ কৰক। লিখিত ৰূপত থকাৰ দৰে নিৰ্ভুলভাৱে কোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই। প্ৰয়োজনীয় ঠাইত গল্পটো নিৰ্ভুলভাৱে ক'বলৈ অংগ-ভংগীৰ ব্যৱহাৰ কৰক।

আপোনাৰ শ্ৰেণীত সাধু কথনৰ বাবে সময়ৰ কেনেকৈ পৰিকল্পনা কৰিব লাগে সেই সম্পৰ্কে ইয়াৰ পাছৰ ত্ৰি য়া-কলাপটোত দেখুওৱা হৈছে। আপুনি ত্ৰি য়া-কলাপ ১ ত পঢ়া যিকোনো এটা গল্প ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে বা ভাল পোৱা আৰু আত্মবি শ্বাসেৰে ক'ব পৰা যিকোনো এটা গল্প বাছি ল'ব পাৰে।

ত্ৰি য়া-কলাপ ২ ঃ গল্প কোৱা পাঠৰ পৰিকল্পনা (Activity 2: Planning a storytelling lesson)

আপোনাৰ শ্ৰেণীৰ কাৰণে উপযুক্ত এটা গল্প বাছি লওক। আপুনি এটা পৰিচিত সাধুকথা বাছি ল'ব পাৰে, পাঠ্যপুথিৰ পৰা এটা গল্প উপযোগী কৰি ল'ব পাৰে বা আপুনি বা আন কোনোবাই লাভ কৰা কোনো অভিজ্ঞতাৰ আকৰ্ষণীয় ঘটনা বৰ্ণনা কৰিব পাৰে।

এই উদাহৰণটোৰে সমল ২ ৰ 'The wide mouthed Frog' গল্পটো ব্যৱহাৰ কৰিছে। কিন্তু আপুনি বেলেগ গল্পও ল'ব পাৰে আৰু সেইমতে খাপ খোৱাকৈ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে।

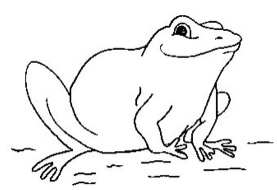

চিত্ৰ ২ ঃ বহল মুখৰ ভেঁকুলী

- গল্পটো শিকি লওক আৰু পাঠ অবিহনে প্ৰত্যেক চৰিত্ৰৰ বাবে বিভিন্ন মাত, অভিব্যক্তি আৰু অংগ-ভংগী ব্যৱহাৰ কৰি গল্প কোৱাৰ অনুশীলন কৰক।
- মুখ্য শব্দসমূহ আৰু অভিব্যক্তি সমূহ চিনাক্ত কৰক (উদাহৰণস্বৰূপে- frog, goat, bear, wide, mouth, mother, milk, seeds, insects) মুখ্য শব্দসমূহ ব্যাখ্যা কৰিবলৈ ছবি অংকন কৰক বা বিভিন্ন বস্তু বিচাৰি লওক। এই সচিত্ৰ ব্যাখ্যা আৰু সামগ্ৰীসমূহে গল্পটো কোৱাৰ লগতে মনত ৰখাতো আপোনাক সহায় কৰিব।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক আপোনাৰ কাষত গোটাই লওক। তেওঁলোকক কিছুমান পৰিচয় মূলক প্ৰ শ্ন সোধক যেনে -
  - 'Do you know what a frog is? What does it look like?' (তুমি জানানে ভেঁকুলী কি? ই দেখিবলৈ কেনেকুৱা?)
  - 'What noise does it make?' (ই কেনেকুৱা শব্দ কৰে?)
  - 'How does it move? Can you show me?' (ই কেনেকৈ লৰচৰ কৰে? তুমি মোক দেখুৱাব পাৰিবানে?)

- ○ 'Do you know what frogs like to eat?' (তুমি জানানে ভেঁকুলীয়ে কি খাই ভাল পায়?)
- গল্পটোত থকা আন জন্তুবিলাকৰ বিষয়ে কওক আৰু সিহঁতৰ বিষয়ে প্ৰ ন সোধক।
- আপোনাৰ প্ৰ নসমূহৰ আৰু কোনো নতুন শব্দ বা অভিব্যক্তি বুজি পাবলৈ তেওঁলোকৰ সহায়ক ঘৰুৱা ভাষাসমূহ ব্যৱহাৰ কৰক।
- আপুনি ক'ব বিচৰা গল্পটো যে এটা ভেঁকুলীৰ বিষয়ে যাৰ এখন বহল মুখ আছে সেইবিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক। এখন বহল মুখ প্ৰদৰ্শন কৰক।
- বিভিন্ন চৰিত্ৰৰ বাবে উপযোগী হোৱাকৈ বিভিন্ন মাত, (উদাহৰণস্বৰূপে- চিঞৰি বা ফুচ্‌ফুচাই) বিভিন্ন অংগ-ভংগী আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সামগ্ৰী বা ছবি দেখুৱাই গল্প কওক।
- সঘন সাময়িক বিৰতিৰ মাজে মাজে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক প্ৰ ন সোধক। যেনে -
  - ○ 'What do you think Mother Bird feeds her babies?' (মাকে চৰাইৰ পোৱালীক কি খুৱায় বুলি তুমি ভাবা?)
  - ○ 'Who do you think she is going to meet now?' (Show them a picture of the answer if you have one.) (এতিয়া তাই কাক লগ পাব বুলি তুমি ভাবা? (যদি আপোনাৰ ওচৰত আছে তেন্তে উত্তৰটোৰ এখন ছবি দেখুৱাওক)
- শ্ৰেণীৰ সকলোৰে সৈতে গল্পটোৰ সমাপ্তি আলোচনা কৰক। এনেধৰণৰ প্ৰ ন সোধক ঃ
  - ○ 'Why was the frog afraid?' (ভেঁকুলীটোৱে কিয় ভয় খাইছিল?)
  - ○ 'How did the frog answer the bear? Why?' (ভেঁকুলীটোৱে ভালুকটোক কেনেকৈ উত্তৰ দিছিল? কিয়?)
  - ○ 'What do you think the frog did next?' (ভেঁকুলীটোৱে পাছত কি কৰিছিল বুলি তুমি ভাবা?)
- পাঠটো কেনেদৰে গ'ল তাৰ ওপৰত চিন্তা কৰি টোকা প্ৰস্তুত কৰক। কিহে ভালদৰে কাম কৰিলে? পাছলৈ আপুনি কি উন্নত কৰিব? সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰী জড়িত হৈ আছিলনে? যদি কোনোবাই বুজি নোপোৱা যেন লাগিল তাৰ কাৰণ কি হ'ব পাৰে? সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে প্ৰতিত্ৰি য়া প্ৰকাশ কৰাৰ আৰু গল্পটোৰ বিষয়ে কথা কোৱাৰ সুযোগ পাইছিলনে? পাঠটো এইদৰে মূল্যায়ন কৰাটোৱে আপোনাক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ভাষা আৰু শুনাৰ কৌশলসমূহ আয়ত্ত কৰাৰ বিষয়ে জনাব আৰু লগতে আপোনাৰ গল্প কোৱাৰ কৌশলসমূহ উন্নত কৰাতো সহায় কৰিব।
- গল্প কোৱাৰ সময়ত ওচৰত বা দূৰত বহি থকা সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সৈতে দৃষ্টি মিলোৱাটো/চাক্ষুস সম্পৰ্ক ৰক্ষা সুনিশ্চিত কৰক।

শুনাৰ উপৰি গল্পকোৱা কাৰ্যই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আন বহুতো ত্ৰি য়া-কলাপৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰি তুলিব পাৰে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক গল্পত উল্লেখ থকা সকলো ৰং আৰু সংখ্যাবোৰ লিখা, তলত এইবোৰ বৰ্ণনা দিয়া, সমাপ্তি সলনি কৰা, দুটা চৰিত্ৰৰ তুলনা কৰা বা গল্পটোৱে সৃষ্টি কৰা কিছুমান বিষয় আলোচনা কৰা আদি কাম কৰিবলৈ ক'ব পাৰি।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক বিভিন্ন দলত ভাগ কৰিব পাৰি আৰু গল্পটো আন দৃষ্টিকোণৰ পৰা ক'বলৈ কিছুমান ছবি বা সহায়ক সামগ্ৰী তেওঁলোকক দিব পাৰি বা তেওঁলোকে গল্পৰ চৰিত্ৰসমূহৰ কিছুমান ভাও ল'ব পাৰে আৰু একেলগে চৰিত্ৰসমূহৰ অভিনয় কৰিব পাৰে।

ডাঙৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক অধিক জটিল গল্প বিে ষণ কৰাৰ বাবে, কোনো পৰিঘটনাৰ বৈজ্ঞানিক ব্যাখ্যাৰ ওপৰত যুক্তি দিবৰ বাবে, কল্পনাৰ পৰা সত্যক পৃথক কৰিবলৈ বা যিকোনো সম্পৰ্কিত গাণিতিক সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ ক'ব পাৰি।

৩) সামাজিক গল্পসমূহৰ সংগ্ৰহ (3 Collecting community stories)

গল্প কথন হৈছে এক অংশীদাৰী কাৰ্য যিয়ে এটা পৰিয়াল বা সমাজক একেলগে বান্ধি ৰাখিব পাৰে, বুৰঞ্জী স্মৰণ কৰাই আৰু ভাষা আৰু সংস্কৃতিৰ সংৰক্ষণত সহায় কৰে। সমাজৰ বয়সীয়াল লোকসকলে মনত পেলাব পৰা বহুতো গল্প আছে। এই গল্পসমূহ সংগ্ৰহ কৰাটো আপোনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, তেওঁলোকৰ পৰিয়াল আৰু সমাজক বিদ্যালয়ৰ সৈতে জড়িত কৰোৱা এক আকৰ্ষণীয় উপায়। কোনো এটা শ্ৰেণীত এই কাৰ্যটো কেনেদৰে কৰিব পাৰি তাৰ উদাহৰণ ঘটনা অধ্যয়ন ২ ত আপুনি পঢ়িব পাৰিব।

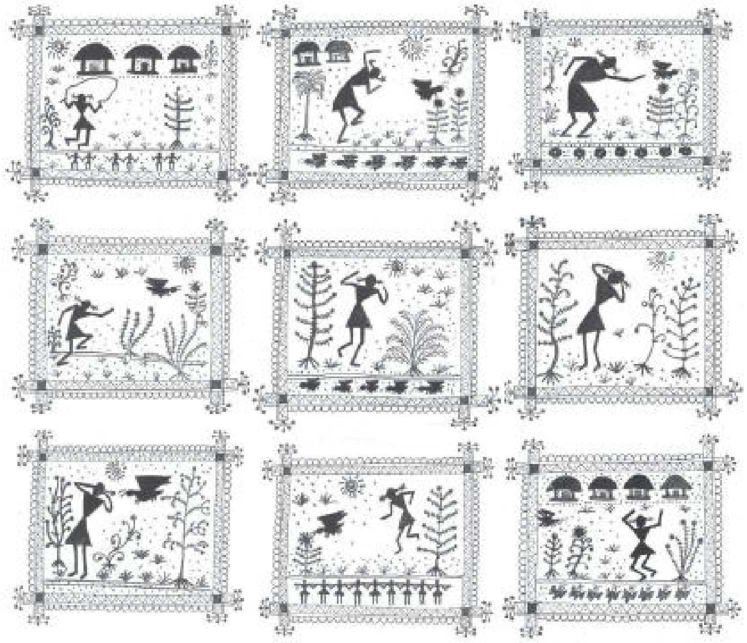

চিত্ৰ ২ ঃ সামাজিক গল্পসমূহ আপোনাৰ শিকনৰ বাবে এক উপযোগী সমল

ঘটনা অধ্যয়ন ২ ঃ স্থানীয় গল্পসমূহৰ সংগ্ৰহ (Case Study 2: Collecting local stories)

কুকিলা দাস লক্ষীমপুৰৰ এগৰাকী প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষয়িত্ৰী। ইয়াতে তেওঁ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক কেনেকৈ তেওঁলোকে সমাজৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা গল্পসমূহ আনৰ সৈতে উপভোগ কৰিবলৈ প্ৰেৰণা যোগায় সেই বিষয়ে বৰ্ণনা কৰিছে।

মই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক তেওঁলোকৰ পৰিয়াল বা ওচৰ-চুবুৰীয়াৰ পৰা এটা গল্প শিকি ল'বলৈ ক'লোঁ। মই তেওঁলোকক গল্প সংগ্ৰহ কৰিবলৈ আৰু শিকিবলৈ এসপ্তাহৰ সময় দিলোঁ। ইয়াৰ পাছত মই এদিনত এজন বা দুজন ছাত্ৰক মাতি বিভিন্ন মাত, অংগ-ভংগী আৰু ত্ৰি য়া-কলাপৰ সহায়ত শ্ৰেণীত গল্প ক'বলৈ ক'লোঁ।

প্ৰথমবাৰৰ বাবে মই এই কাৰ্যটো কৰোঁতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে তেওঁলোকৰ গল্পসমূহ অসমীয়াত কৈছিল। অৱশ্যে পাছৰ বাৰত মই লক্ষীমপুৰৰ বিভিন্ন স্থানীয় ভাষা যেনে - সাঁদ্ৰী, বড়ো, নেপালী, চাওতালী আৰু মিচিং ভাষাত থকা গল্পসমূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লৈছিলোঁ। এই ভাষাসমূহ ক'ব পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক মই এটাকৈ গল্প সংগ্ৰহ কৰিব কৈছিলোঁ আৰু শ্ৰেণীত ক'বলৈ দিছিলোঁ। যেতিয়া তেওঁলোকে শেষ কৰিছিল, গল্পটো তেওঁলোকৰ সহপাঠীৰ সহায়ত অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিছিল।

ইয়াৰ পাছত মই গোটেই শ্ৰেণীটোক মাতি গল্পটোৰ মূল শব্দসমূহ বা মুখ্য চৰিত্ৰসমূহ বৰ্ণনা কৰিবলৈ চিত্ৰ অংকন কৰিবলৈ কৈছিলোঁ বা তেওঁলোকৰ টোকাবহীত লিখি ল'বলৈ দিছিলোঁ।

এইদৰে সংগ্ৰহ কৰা সমাজৰ গল্পসমূহ বন্ধুসকলৰ সৈতে বিনিময় কৰা কাৰ্যই শ্ৰেণীকোঠাত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাজত যোগাযোগ বঢ়াই তোলা পৰিলক্ষিত হৈছে।

চিন্তন (Pause for thought)

- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা ভাষাত গল্প ক'বলৈ অনুপ্ৰাণিত কৰাৰ গুৰুত্ব কি?
- লাজকুৰীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক তেওঁলোকৰ গল্পসমূহ শ্ৰেণীত ক'বলৈ কেনেকৈ সহযোগ কৰিব পাৰি?
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ গল্পসমূহৰ ভিত্তিত পৰৱৰ্তী কাৰ্য কেনেধৰণৰ হ'ব পাৰে বুলি আপুনি ভাবে?

সমাজৰ পৰা গল্প, গীত, কবিতা আৰু অন্যান্য মৌখিক লোকাচাৰসমূহে বিদ্যালয়, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পৰিয়াল আৰু অন্যান্য স্থানীয় মানুহৰ মাজত এক ধনাত্মক সংযোগ সৃষ্টি কৰে। ই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক চিন্তাশীল প্ৰ.ন কৰিবলৈ আৰু তেওঁলোকৰ অঞ্চলৰ ইতিহাস আৰু সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন কথা মনোযোগেৰে শুনিবলৈ সক্ষম কৰি তোলে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক তেওঁলোকৰ নিজৰ ভাষাত এই গল্পবোৰ পুনৰাই ক'বলৈ

অনুপ্ৰেৰণা যোগোৱা কাৰ্যই আঞ্চলিক পৰিৱেশত এই ভাষাসমূহক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰে। এই কাৰ্যই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ভাষাসমূহৰ ব্যৱহাৰ কৰি তেওঁলোকৰ অসমীয়া ভাষা উন্নত কৰাৰ সুবিধা দিয়ে।

যদি কোনো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে তেওঁলোকৰ গল্প কোৱাত সংকোচ অনুভৱ কৰে, আপুনি তেওঁলোকক পাঠৰ শেষত আপোনাক গল্প শুনাবলৈ ক'ব পাৰে। এই কাৰ্যই তেওঁলোকক বন্ধুসকলৰ আগত কোৱাৰ পৰিৱৰ্তে এক নিৰাপদ আৰু ব্যক্তিগত স্থানত গল্প কোৱাৰ চেষ্টা কৰিবলৈ এক সুযোগ প্ৰদান কৰিব। এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ যাতে আত্মবিশ্বাস গঢ় লৈ উঠে তাৰবাবে তেওঁলোকক প্ৰশংসা আৰু অনুপ্ৰেৰণা যোগাবলৈ নিশ্চিত কৰক লগতে আপুনি এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক তেওঁলোকৰ বন্ধু বুলি জনা বা একে মাতৃভাষা কোৱা আন বন্ধুৰ সৈতে লগ লগাই দিব পাৰে।

শ্ৰেণীকোঠাত অন্তৰ্ভুক্তকৰণ আৰু অংশগ্ৰহণৰ নীতিৰ বিষয়ে অধিক জানিবলৈ মুখ্য সমল "সকলোকে জড়িত কৰা" পঢ়ক।

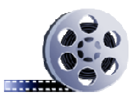

ভি.ডি.অ' ঃ সকলোকে জড়িত কৰা (Video: Involving all)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কেনেকৈ গল্পৰ পৰৱৰ্তী কাৰ্য কৰিছে সেই বিষয়ে অধিক ধাৰণা পাবলৈ ক্ৰিয়া-কলাপ ৩ চাওক।

ক্ৰিয়া-কলাপ ৩ ঃ সমাজৰ পৰা গল্প সংগ্ৰহ (Activity 3: Collecting stories from the community)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দ্বাৰা সংগৃহীত গল্পসমূহ সংবেদনশীলভাৱে আৰু যত্ন সহকাৰে সংগঠিত কৰিবলৈ পৰিকল্পনা কৰাৰ লগতে সময়ৰো প্ৰয়োজন।

- ঘটনা অধ্যয়ন ২ ক সাৰথি হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰি, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ সদস্যসকলক যিকোনো গল্প, গীত বা কবিতাৰ সৈতে পৰিচিত নেকি সুধিবলৈ প্ৰস্তুত কৰক। এই গল্প, গীত বা কবিতাসমূহ বিভিন্ন মাত, অংগ-ভংগী বা কাৰ্য ব্যৱহাৰ কৰি অসমীয়া বা তেওঁলোকৰ মাতৃভাষাত শিকিবলৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক প্ৰেৰণা যোগাওক।
- প্ৰতিদিনে বা সপ্তাহৰ এটা দিনত এজন ছাত্ৰই নিজৰ গল্প ক'বলৈ এক বিশেষ সময় ধৰি দিয়ক।
- গোটেই শ্ৰেণীৰ আগত কোৱাৰ আগতে গল্পটো কোনো বন্ধু বা সৰু গোটৰ আগত অনুশীলন কৰিবলৈ সুযোগ প্ৰদান কৰক।
- এজন ভাল আৰু গুণগ্ৰাহী ধনাত্মক শ্ৰোতা কেনেকৈ হ'ব পাৰি সেইয়া শ্ৰেণীৰ আনসকলক দেখুৱাই দিয়ক। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ গল্প কোৱাৰ প্ৰচেষ্টাত ইতিবাচক দৃষ্টিভংগীৰ প্ৰতিক্ৰিয়া প্ৰকাশ কৰক আৰু সহপাঠী সকলকো একে কাৰ্য কৰিবলৈ প্ৰেৰণা দিয়ক।
- যদি গল্পটো স্থানীয় ভাষাত থাকে, তেনেহ'লে গল্পটোত থকা মুখ্য শব্দবিলাকত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰি তাৰ অসমীয়াত অনুবাদ আলোচনা কৰিবলৈ সময় দিয়ক।
- বিদ্যালয় সভা বা কোনো স্থানীয় অনুষ্ঠানত বা বিদ্যালয়ৰ আন শ্ৰেণীত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে সংগ্ৰহ কৰা গল্পসমূহ ক'বলৈ সুযোগ বিচাৰি উলিয়াওক।
- সচিত্ৰ বিৱৰণীসহ গল্পসমূহ টোকা বহীত লিখিবলৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক কওক।

৪) সাৰাংশ (4 Summary)

এই গোটটোৱে বিভিন্ন উপায় বৰ্ণনা কৰিছে য'ত ভাষা আৰু সাহিত্যৰ শ্ৰেণীত গল্প কোৱাৰ কাম কৰিব পাৰি। ই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বয়স আৰু আগ্ৰহৰ উপযোগী হোৱাকৈ গল্প কোৱাৰ কাৰ্যকালৰ পৰিকল্পনা কৰিবলৈ কিছুমান পদক্ষেপ দেখুৱাইছে। ইয়াৰ লগতে এই গোটটোৱে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে গল্প সংগ্ৰহ কৰাত জড়িত হ'ব পৰাকৈ আৰু সেইবোৰ নিজ ভাষাত সহপাঠীসকলৰ আগত ক'ব পৰাকৈ কিছুমান উপায় আগবঢ়াইছে যিয়ে বিদ্যালয় আৰু স্থানীয় সমাজসমূহৰ মাজত শক্তিশালী সম্পৰ্কৰ বিকশা ঘটায়। এই কাৰ্যই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ নিজ ভাষা আৰু সংস্কৃতিক যে বিদ্যালয়ত মূল্য দিয়া হৈছে সেই কথা অনুভৱ কৰাত সহায় কৰিব আৰু লগতে তেওঁলোকৰ অসমীয়াৰ বিকাশ ঘটাবলৈ এই ভাষাসমূহৰ কৌশল গঢ় দিয়াত সহায় কৰিব। অধিক সময়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে গল্প শুনা আৰু কোৱাৰ আনন্দ উপভোগ কৰে। আপুনি পাঠদান কৰোঁতে ব্যৱহাৰ কৰা গল্পৰ সংখ্যা বঢ়াবলৈ বিভিন্ন উপায় উলিয়াবলৈ চেষ্টা কৰক যিহেতু এই উপায়সমূহ অন্যান্য বিষয় শিকাতো সহায়ক হ'ব পাৰে।

সমলসমূহ (Resources)

সমল ১ ঃ গল্প কথন, গীত, অভিনয় আৰু নাটক (Resource 1: Storytelling, songs, role play and drama)

যেতিয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিকন অভিজ্ঞতাৰ লগত সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হয়, তেতিয়াহে তেওঁলোকে আটাইতকৈ ভালকৈ শিকে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে আনৰ লগত কথা-বতৰা আৰু মনৰ ভাবসমূহ বিনিময় কৰাৰ জৰিয়তে কোনো এক বিষয়ৰ ওপৰত থকা তেওঁলোকৰ বোধগম্যতা অধিক গভীৰ কৰিব পাৰিব। গল্প কোৱা, গীত, ভাও দিয়া আৰু নাটক হৈছে কিছুমান পদ্ধতি যাক গণিত আৰু বিজ্ঞানকে ধৰি পাঠ্যক্ৰমৰ বিভিন্ন বিষয় সামৰি ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

গল্প কথন (Storytelling)

সাধুকথাই আমাৰ জীৱনৰ অৰ্থ বুজি পোৱাত সহায় কৰে। পুৰণি সাধুকথাবোৰ / লোক সাহিত্যৰ গল্পবোৰ বংশানুক্ৰমে চলি আহিছে। আমাক সৰুতে বহুত গল্প শুনাইছিল আৰু আমাৰ সমাজখনৰ নীতি নিয়ম আৰু মূল্যবোধৰ বিষয়ে বুজাই দিছিল।

গল্পবোৰ শ্ৰেণীকোঠাৰ বাবে এটা শক্তিশালী মাধ্যম। গল্পবোৰে -

- আনন্দ দান, উৎসাহী আৰু উদ্দীপিত কৰিব পাৰে
- আমাক দৈনন্দিন জীৱনৰ পৰা এক কল্পনাৰ জগতলৈ লৈ যায়
- আমাক প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হ'বলৈ শিকায়
- নতুন ভাব বা ধাৰণাৰ প্ৰতি উদ্দীপিত কৰে
- ভাব প্ৰসাৰ কৰাত সহায় কৰে
- বাস্তৱ জীৱনৰ লগত সংযোগ নথকা সমস্যাৰ মিশ্ৰিত প্ৰসংগৰ দ্বাৰা ভাবিবলৈ শিকায় আৰু ভয় কমায়।

যেতিয়া আপুনি গল্প কৈ থাকে তেতিয়া লক্ষ্য কৰিব যাতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ চকুত আপোনাৰ চকু পৰে। গল্পৰ চৰিত্ৰ অনুসৰি আপুনি যদি বেলেগ বেলেগ ধৰণে মাত উলিয়াই আৰু উপযুক্ত সময়ত মাতটো ডাঙৰ, সৰু আৰু ফুচফুচাই উলিয়াই তেতিয়া তেওঁলোকে আনন্দ অনুভৱ কৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে - গল্পটোৰ মূল ঘটনাটো অভ্যাস কৰিলে মুখে মুখে নিজৰ শব্দ প্ৰয়োগ কৰি কিতাপ নোচোৱাকৈয়ে ক'ব পাৰিব। আপুনি বিভিন্ন props বা দৃশ্যপট যেনে - বস্তু, কাপোৰ আদিৰ সহায়েৰে কাহিনী ভাগ শ্ৰেণীকোঠাত জীৱন্ত কৰি তুলিব পাৰিব। যেতিয়া গল্প এটা শ্ৰেণীকোঠাত কয়, আপুনি নিশ্চয়কৈ ইয়াৰ মূল উদ্দেশ্যটো ক'ব আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কি কি শিকিব লাগিব সেই সম্বন্ধে তেওঁলোকক সতৰ্ক কৰি দিব। আপুনি আপোনাৰ অঞ্চলৰ পুৰণি গল্প ক'ব পৰা ব্যক্তি এজন নিৰ্বাচন কৰি গল্প ক'বলৈ দিব। কিন্তু এটা কথাত সচেতন হ'ব যাতে গল্প কোৱা ব্যক্তিজনে আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে গল্পটোৰ পৰা শিকিবলগীয়া কথাখিনি কি বুজি পায়।

গল্প কথনে শ্ৰৱণৰ বাহিৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত আন বহু ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিব পৰা সুবিধা দিয়ে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক গল্পটোত কোৱা ৰঙৰ বিষয়ে তালিকা কৰিবলৈ, ছবি আঁকিবলৈ, মূল ঘটনা মনত পেলাবলৈ, সংলাপ প্ৰস্তুত কৰিবলৈ নাইবা গল্পটোৰ শেষৰ ঘটনাখিনি সলনি কৰিবলৈ ক'ব পাৰে। তেওঁলোকক দলত বহুৱাই ছবি, props আদি দি গল্পটো পুনৰ আন এটা দৃষ্টিভংগীৰে ক'বলৈ দিব পাৰে। এটা গল্প বিশ্লেষণ কৰি, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক কল্পিত উপ কথাৰ পৰা তথ্য চিনাক্ত কৰিবলৈ, বৈজ্ঞানিক আচৰিত ঘটনাৰ ওপৰত তৰ্ক প্ৰতিযোগিতাত যোগ দিবলৈ নাইবা গাণিতিক সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ দিব পাৰে।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক নিজে গল্প সাজি ক'বলৈ দিয়াটো এটা শক্তিশালী আহিলা। আপুনি তেওঁলোকক গল্পৰ গাঁথনি, গল্পৰ বিষয় দি গল্প ক'বলৈ দিব। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে তেতিয়া তেওঁলোকে নিজে বিভিন্ন ধাৰণা আনকি গণিত আৰু বিজ্ঞান সন্নিৱিষ্ট কৰি গল্প ক'ব পাৰিব। এনে কামৰ ফলস্বৰূপে দেখিবলৈ পাব যে গল্পৰ দৃষ্টান্ত, উপমা আদিৰ সহায়ত তেওঁলোকে গল্পৰ বিমূৰ্ত ধাৰণা কিছুমানৰ অৰ্থ উলিয়াব পাৰিছে।

গীত-মাত (Songs)

শ্ৰেণীকোঠাত গীত-মাতৰ প্ৰয়োগে সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অংশগ্ৰহণত সুবিধা দিয়ে। একেলগে যেতিয়া গীত-মাত গাব তেতিয়া অকলে গোৱাতকৈ সকলোৰে একগোট হৈ গোৱা কথাটোহে অনুভৱ হ'ব। গীতৰ অৰ্থ প্ৰকাশ হোৱাকৈ অংগ-ভংগী, অভিব্যক্তি প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে। গীতৰ সুৰ-লহৰে সহজে মনত ৰখাত সহায় কৰাৰ লগতে ভাষা আৰু কথনৰ বিকাশ সাধন কৰে।

আপুনি নিজে এজন পাৰ্গত গায়ক নহ'ব পাৰে, কিন্তু আপুনি নিশ্চয় জানে যে শ্ৰেণীত ভালকৈ গাব পৰা ল'ৰা আছে। আপোনাক সহায় কৰিবলৈ তেওঁক মাতিব পাৰে। গীত-মাতবোৰ জীৱন্ত কৰিবলৈ আপুনি অংগ-ভংগী, চলনৰ (Movement) প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে যিয়ে অৰ্থ বুজাত আৰু গীতৰ কথাবোৰ মনত ৰখাত সহায় কৰিব। কোনো সূত্ৰ বা তালিকাও গীতৰ সুৰেৰে সজাই ল'ব পাৰে আৰু সহজে মনত ৰাখিব পাৰে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিজেই অনুশীলনৰ বাবে তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজনীয় গীত-মাত সৃষ্টি কৰি ল'ব পাৰে।

অভিনয় বা ভাও লোৱা (Role play)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটা নিৰ্দিষ্ট সজীৱ দৃশ্যপটত থাকি অভিনয় কৰিব, চৰিত্ৰ অনুসৰি তেওঁলোকে আচৰণ, মনোভাৱ আদি ফুটাই তুলিব। কোনো লেখা (script) থকা কাগজ তেওঁলোকক দিব নালাগে, কিন্তু চৰিত্ৰ একোটা অভিনয় কৰাৰ বাবে যথেষ্ট খবৰ তেওঁলোকক দিব লাগে।

অভিনয়ৰ বহুকেইটা সুবিধা আছে

- আনৰ ভাব অনুভূতি বুজি পাবলৈ নিজৰ জীৱন অনুসন্ধান কৰাৰ সুবিধা
- সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ কৌশল বিকাশ সাধনত সহায় কৰা
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শিকন প্ৰত্ৰি য়াত সত্ৰি য় অংশগ্ৰহণ কৰোৱাৰ লগতে সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকেই কিবা এটা বৰঙণি দিবলৈ সক্ষম কৰা
- উচ্চ চিন্তাৰ বাবে আগবঢ়াই নিয়া।

অভিনয়ে কম বয়সীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক সমাজৰ বেলেগ বেলেগ পৰিস্থিতিত দৃঢ়তাৰে কথা কোৱাত সহায় কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, দোকানত বেচা-কিনা কৰাৰ ভাও লোৱা, পৰ্যটকক দিশ বা ৰাস্তা দেখুৱাই দিয়াৰ ভাও লোৱা বা টিকট কিনাৰ ভাও লোৱা। আপুনি এটা দৃশ্যত অৱতাৰণা কৰিবৰ বাবে কিছু props বা signs ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। যেনে - 'cafe, doctor's surgery বা garage ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সুধিব পাৰে - Who works here? What do they say? আৰু what do we ask them? এনেকৈ তেওঁলোকক আপোনাৰ লগত কথা পাতিবলৈ সুযোগ দি তেওঁলোকৰ ভাষাৰ বিকাশ বা প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰক।

অভিনয়ে জ্যেষ্ঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক 'জীৱন কৌশল'ৰ ধাৰণা দিয়ে। শ্ৰেণীকোঠাৰ বিবাদসমূহ কেনেকৈ সমাধান কৰিব লাগে সেই বিষয়ে আপুনি উপায় উদ্ভাৱন কৰিব পাৰে। বিদ্যালয় বা আন তেনে ঘটনা লৈ আপুনি অভিনয় কৰাব পাৰে। তেওঁলোকক চৰিত্ৰসমূহ ভগাই দিব লাগে বা বাছি ল'বলৈ দিব লাগে। ভালদৰে পৰিকল্পনা কৰি ল'বলৈ দিব নাইবা তেওঁলোকক তৎক্ষণাতেই আৰম্ভ কৰিবলৈ ক'ব। এটা শ্ৰেণীকোঠাতেই এই কাৰ্য কৰাব পাৰে নাইবা সৰু সৰু দলত কৰিবলৈ দিব পাৰে।

গণিত আৰু বিজ্ঞান পাঠৰ ক্ষেত্ৰতো অভিনয় কৰিব পাৰে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে এটমৰ গুণ বুজাবলৈ অভিনয় কৰিব পাৰে। অনুৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বিষয়ে অভিনয় কৰি দেখুৱাব পাৰে, গণিতৰ কোণ, আকাৰ আদিও অভিনয় কৰি দেখুৱাব পাৰে।

নাটক (Drama)

নাটকৰ প্ৰয়োগ কৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অভিৰুচিত কৰিব পাৰি। নাটকৰ সহায়েৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ কৌশল আৰু বি ↓াসৰ (দৃঢ়তা) বিকাশ কৰিব পাৰি। লগতে ইয়াৰ দ্বাৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে পাঠটো কিমান বুজিছে সেই বিষয়ে জানিবও পাৰি। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মস্তিষ্কই কেনেকৈ কাম কৰে সেইটো বুজাবলৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক টেলিফোনৰ বিভিন্ন সংকেতসমূহ কেনেকৈ মস্তিষ্কৰ পৰা অন্যান্য অংগলৈ বা পুনৰ মস্তিস্কলৈ ঘূৰি আহে তাৰো সহায় নাটকৰ জৰিয়তে ল'ব পাৰে। পাহৰণি বা বিস্মৃতিৰ ফলাফলৰ ওপৰত কৰা চুটি, ব্যংগাত্মক নাটকৰ জৰিয়তে বিয়োগৰ শুদ্ধ পদ্ধতিসমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনত স্থায়ী কৰিব।

নাটকে ৰাইজ, অভিভাৱক, পিতৃ-মাতৃ, শ্ৰেণীৰ আন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ওপৰতো ঘনাই প্ৰভাৱ পেলায়। এই লক্ষ্যটোৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক কাম কৰি আগবাঢ়ি যোৱাত সহায় কৰে আৰু অভিৰুচিত কৰে। শ্ৰেণীকোঠাৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েই নাটক এখন সৃষ্টি কৰাৰ কামত ব্যস্ত হৈ পৰে। প্ৰতিজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দৃঢ়তা অনুসৰিহে তেওঁলোকক কাম দিয়া হয়। সকলোৰে অভিনয় দক্ষতা নাথাকে বা সকলোৰে চৰিত্ৰ অভিনয় কৰিব নোৱাৰে। কিন্তু তেওঁলোকৰ দক্ষতা আৰু ব্যক্তি ত্বৰ লগত বাৰুকৈয়ে খাপখোৱা ধৰণৰ কামত সহায় কৰিব পাৰে (সংগঠন কৰা, মঞ্চ সজোৱা, পোছাক নিৰ্বাচন কৰা ইত্যাদি)। যিবোৰ কাম তেওঁলোকৰ দক্ষতা আৰু ব্যক্তি ত্বৰ লগত বাৰুকৈয়ে খাপখোৱা হয় তেনে কামত উৎসাহ দিব লাগে।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকনৰ সহায়ৰ বাবে কিয় নাটক ব্যৱহাৰ কৰা হ'ল এইটো এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা। নাটকে সহায় কৰে ঃ

- ভাষাৰ বিকাশৰ বাবে /শিকনৰ বাবে (প্ৰ ↓ সুধি/উত্তৰ প্ৰদান কৰি)
- বিষয় জ্ঞানৰ বাবে (যেনে - পৰিৱেশত মাইমিঙৰ প্ৰভাৱ)
- নাইবা কোনো বিশেষ কৌশল বিকাশৰ বাবে (যেনে - দলীয় কাম)

এইক্ষেত্রত আপুনি সাৱধান হ'ব লাগিব যাতে নাটকৰ জৰিয়তে শিকাবলগীয়া শিকন উদ্দেশ্যসমূহ নাটকৰ কার্য সম্পাদনত নষ্ট হৈ নাযায়।

Resource 2: Three stories

'The Wide-mouthed Frog'

Once there was a wide-mouthed frog who always talked too much. She decided to go around to all the other animals and ask them what kind of food they feed their babies.

As the wide-mouthed frog hopped along, she met Mother Bird. The wide-mouthed frog asked, 'Mother Bird, what kind of food do you feed your babies?' [*Use a very wide mouth when telling the frog's part.*]

'I feed my babies … [*Ask your students 'What do you think mother bird feeds her babies?'*] … insects!'

And the wide-mouthed frog said with her mouth wide open, 'Oh, is that so?'

Then the wide-mouthed frog met … [*Show the picture and ask 'Who do you think she is going to meet this time?'*] … Mother Goat and asked her, 'Mother Goat, what kind of food do you feed your babies?'

The mother goat said, 'I feed my babies … [*Ask your students 'What do you think mother goat feeds her babies?'*] … milk!'

Then the wide-mouthed frog said with her mouth wide open, 'Oh, is that so?'

[*You can add one or two more animals that your students will be familiar with. The last animal should be a rather frightening one to the frog, such as a crocodile or bear – as follows.*]

Then the wide-mouthed frog met a mother bear and asked, 'Mother Bear, what kind of food do you feed your babies?'

When the mother bear saw the wide-mouthed frog, she was very happy and said, 'Ooooh!' The wide-mouthed frog became very afraid when she saw her great big mouth.

The mother bear said, 'I feed my babies wide-mouthed frogs!'

The wide-mouthed frog said, with a very small mouth, 'Oh, is that so?' [*Remember to use a small mouth!*]

'An Old Tiger and a Greedy Traveller'

Once upon a time, there lived a tiger in a forest. With the passing year, he became too old to hunt. One day, the tiger was walking by the side of a lake and suddenly saw a gold bangle. Quickly he picked up the bangle and thought that he could use it as a lure to catch someone. As he was thinking this, a traveller happened to pass by on the other side of the lake.

The tiger instantly thought to himself, 'What a delicious meal he would make!' He planned a scheme to attract the traveller. He held the bangle in his paw, making it visible to the traveller and said, 'Would you like to take this gold bangle? I don't require it.' At once, the traveller wanted to take the bangle, but he hesitated to go near the tiger. He knew that it was risky, yet he sought the beautiful gold bangle. He planned to be cautious, so he asked the tiger, 'How can I believe you? I know you are a beast and would kill me.'

The tiger innocently said, 'Listen traveller, in my youth, I was wicked unquestionably, but now I have changed. With the advice of a Sanyasi, I have left all evil. Now I am all alone in this world and have engaged myself in kind deeds. Moreover, I have grown old. I have no teeth and my claws are blunt. So, there is no need to fear me.' The traveller was taken in by this talk and his love for gold soon overcame his fear of the tiger. He jumped into the lake to wade across to the tiger.

But as the tiger planned, the traveller got trapped in the marsh. On seeing this, the tiger consoled him and said, 'Oh! You need not worry. I'll help you.' Gradually he came towards the traveller and seized him. As the traveller was being dragged out onto the bank, he thought to himself, 'Oh! This beast's talk of saintliness took me in totally. A beast is always a beast. If only I had not let my greed overcome my reason,

I could be alive.' However, it was too late; the tiger killed the traveller and ate him up. And so the traveller became a victim of greed and the tiger was successful in his evil plan.

Moral: greed never goes unpunished.

'A Tale from Persia'

Long ago, a man from Persia hosted a Bedouin from the desert, sitting him at table with his wife, two sons and two daughters. The wife had roasted one chicken, and the host told his guest: 'Share it out among us,' meaning to make fun of him. The Bedouin said he did not know how, but if they humoured him he would try. When they agreed, he took the chicken and chopped it up, distributing it with these words: 'The head for the head of the family,' as he gave his host the bird's head; 'the two wings for the two boys, the two legs for the two girls,' giving them out, and 'the tail for the old woman,' giving the wife the tail of the bird and finally, taking the best portion for himself, 'The breast for the guest!' he said.

Now, the next day, the host said to his wife (having enjoyed this joke) that she should roast five chickens, and when lunchtime came he told the Bedouin, 'Share them out among us.'

'I have an idea,' his guest replied, 'that you are offended.'

'Not at all. Share them out.'

'Would you like me to do it by even numbers or odd?'

'By odd numbers.'

'Very well,' said the Bedouin. 'You, your wife and one fowl make three.' (Giving them one chicken.) 'Your two sons and one fowl make three. Your two daughters and one fowl make three. And I and two chickens make three,' he finished, taking two chickens for himself; and the joke was on the host again.

Seeing them eyeing his share, he smiled and continued, 'Perhaps you are not content with my method. Shall I share them out by even numbers, then?' When they said yes, he replied, 'Well, then, my host, you and your two sons and one fowl make four. Your wife, her two daughters and one fowl make four.' He passed the three male members of the household one chicken, and the three female members got one. 'And,' he concluded, giving himself three chickens, 'myself plus three fowls makes four.'

Additional Resources

- Indian folk tales: http://www.culturalindia.net/indian-folktales/
- The World Storytelling Institute's website includes resources for teachers (http://www.storytellinginstitute.org/12.html) and a wealth of links to stories, many from India (http://www.storytellinginstitute.org/87.html)
- The Storytelling in the Classroom website has a variety of ideas and stories for teachers to tell in the classroom: http://www.storyarts.org/classroom/index.html
- Katha is a publisher that has produced more than 300 books from various regions in India; it also provides training in storytelling: http://www.katha.org/site/katha-bookstore
- Kathalaya provides training and resources for teachers in storytelling in the classroom: http://kathalaya.org/
- The Tallest Story Competition includes animated stories from different tribal groups in India: http://www.talleststory.com/
- The Society for Storytelling website contains a lot of factsheets for learning about storytelling: http://www.sfs.org.uk/resources

References /bibliography

Morgan, J. and Rinvolucri, M. (1983) *Once Upon a Time*. Cambridge: Cambridge University Press.

Slattery, M. and Willis, J. (2001) *English for Primary Teachers*. Oxford: Oxford University Press.

Society for Storytelling (2004) 'Telling tales: a beginner's guide to telling stories' (online), March. Available from: http://www.sfs.org.uk/content/telling-tales-beginners-guide-telling-stories (accessed 18 November 2014).

Wakefield, D. (1992) *The Wide-Mouthed Frog*, Illustrated by Spaeth, C. SIL International.

Wright, A. (1996) *Storytelling with Children*. Oxford: Oxford University Press.

Acknowledgements

Except for third party materials and otherwise stated below, this content is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike licence (http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/). The material acknowledged below is Proprietary and used under licence for this project, and not subject to the Creative Commons Licence. This means that this material may only be used unadapted within the TESS-India project and not in any subsequent OER versions. This includes the use of the TESS-India, OU and UKAID logos.

Grateful acknowledgement is made to the following sources for permission to reproduce the material in this unit:

Figure 3: courtesy of Eram Gomango from Gajipati district of Odisha

Resource 2: 'The Wide-mouthed Frog', extract adapted from Keith Faulkner's 'The Wide-mouthed Frog'; 'An Old Tiger and a Greedy Traveler', adapted from the *Hitopadesha*, a collection of Sanskrit fables in prose and verse from the 12th century.

Every effort has been made to contact copyright owners. If any have been inadvertently overlooked the publishers will be pleased to make the necessary arrangements at the first opportunity.

Video (including video stills): thanks are extended to the teacher educators, headteachers, teachers and students across India who worked with The Open University in the productions.